

РІВНІ ІНТЕГРАЦІЇ В АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ

Ніценко В.С., к.е.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Інтеграційні процеси є складовим елементом економічної системи. Форми інтеграційних процесів, механізм їх прояву, здійснюється на двох рівнях: мікро- і макrorівнях [1; 3]. На мікрорівні інтеграційні процеси формуються на базі спеціалізації і кооперування праці, характеризуються тісною кооперацією структурних підрозділів. На макrorівні – це інтеграція бізнес-структур в єдину інтегровану економічну систему, організаційною формою якої є корпорація.

Агропромислову інтеграцію слід розглядати як на макrorівні, так і на мікрорівні.

На макrorівні агропромислова інтеграція виступає як сукупність галузей і організацій, що беруть участь у виробництві, заготівлі, переробці, зберіганні і транспортуванні продукції сільського господарства і доведення її до кінцевого споживача.

Агропромислова інтеграція на макrorівні представляє агропромисловий комплекс країни, покликаний забезпечувати об'єднання галузей промисловості, сільського господарства, заготівлі та торгівлі готової продукції в єдине ціле в конкретному регіоні.

Розвиток агропромислової інтеграції на мікрорівні здійснюється по шляху створення та ефективного функціонування різних агропромислових формувань. До складу таких формування можуть входити галузі сільського господарства, переробної промисловості, а також організації і підприємства із зберігання, перевезення та реалізації готової продукції. Обов'язковою умовою агропромислової інтеграції на мікрорівні є організаційно-економічна і територіальна спільність спеціалізованих сільськогосподарських, переробних, транспортних та інших галузей і виробництв. Агропромислова інтеграція на мікрорівні створює сприятливі умови для ефективного використання сільськогосподарської сировини,

трудових і матеріально-технічних ресурсів підприємств і організацій, що входять в агропромислові формування [2].

Наведені підходи до визначення рівнів інтеграції відрізняються і доповнюють один одного. У першому випадку, макрорівень, за своїм змістом, тотожний мікрорівню у другому. Тому розглядаючи наведену класифікацію доходимо висновку, що інтеграцію слід розглядати більш детально, тобто на мікро-, мезо- і макрорівні (рис. 1).

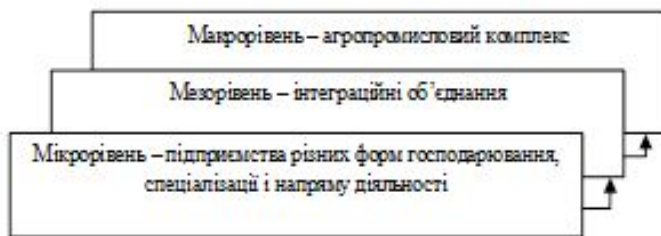

Рис. 1. Рівні інтеграції в агропромисловому комплексі*

* Джерело: Розробка автора

Теоретико-методологічні підходи наведені в економічній літературі дали змогу визначити п'ять основних рівнів інтеграції. Перший рівень – нижчий, містить систему взаємовідносин підприємства зі своїми постачальниками та обслуговуючими (агротехсервісними) підприємствами. Посередній рівень, окрім попереднього включає підприємства зі зберігання вирощеної (виробленої) продукції рослинництва й тваринництва. Особливих умов зберігання потребують такі види продукції: молоко, м'ясо, риба, овочі, фрукти, зернові, технічні культури. Наступний – середній рівень – містить також технологічні ланки з первинної переробки вирощеної (виробленої) продукції. Первинною переробкою займаються мукомельні, олійниці, маслоекстракційні заводи тощо. Високий рівень інтеграції є однією із найбільш досконалих форм вертикальної інтеграції, оскільки транзакційні витрати в межах вертикально-інтегрованого підприємства є мінімальними, податки не сплачуються через відсутність ринкових відносин на даних стадіях виробництва. До його складу входять

підприємства вторинної переробки (харчова промисловість): хлібопекарські підприємства, кондитерські фабрики, масложиркомбінати, молоко- та м'ясопереробні заводи, консервні заводи тощо. Останній рівень, окрім перерахованих взаємопов'язаних підприємств, що з'єднують усі технологічні етапи від виробництва до переробки продукції, передбачає реалізацію через або прямі, або непрямі канали. У першому випадку компанія має власні фірмові магазини на національному ринку, структурні підрозділи, що укладають договори з експорту та доставляють продукцію клієнту. У другому – компанія використовує систему взаємозв'язків з незалежними посередниками, які реалізують продукцію на внутрішньому чи зовнішньому ринках.

Література

1. Аванесов Г.М. Тенденции интеграционных бизнес-процессов в промышленности: теория, методология, механизмы реализации : [Монография] / Г.М. Аванесов. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2006. – 111 с.
2. Ключко Л.Н. Сельскохозяйственная кооперация : [Практикум] / Л.Н. Ключко; Моск. ун-т потребит. кооперации. – М. : Дашков и К°, 2003. – 75 с.
3. Шершева М.Ю. Межфирменные сети : [Монография] / М.Ю. Шершева. – М. : Эконом. фак-т МГУ, ТЕИС, 2006 – 320 с.